

УДК: 37.013.3:7.03

ЕСТЕТИЧНИЙ ВИМІР ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

**Людмила ЛІСУНОВА **

Стаття присвячена проблемі формування естетичного сприйняття майбутніх учителів образотворчого мистецтва в умовах сучасних соціокультурних трансформацій. Авторка підкреслює, що ХХІ століття характеризується швидким розвитком технологій, глобалізацією, моральними та екологічними викликами, що створює потребу у збереженні гуманістичних цінностей та духовного розвитку особистості. У центрі дослідження — художня освіта як ключовий чинник формування естетичного світогляду педагогів-художників, інтегруючи природні, соціальні та мистецькі сфери життя. Розглянуто естетичне сприйняття як багатовимірне явище: воно проявляється у природі, предметному світі, соціальних явищах та мистецтві, забезпечуючи розвиток чуттєво-емоційного досвіду, художньої культури та духовності. Особливу увагу приділено ролі природи як джерела естетичного досвіду, що формує гармонійну особистість і творчі здібності. Соціальні явища та культурні практики виступають середовищем для розвитку емоційної чутливості, гуманістичних цінностей та участі в культурному житті. Мистецтво розкриває потенціал естетичного пізнання світу, поєднуючи інтелектуальне і чуттєве, формує художнє мислення та духовну самореалізацію. Стаття узагальнює теоретичні та практичні підходи до формування естетичного сприйняття, виділяє його джерела, педагогічні функції та значення для професійної підготовки вчителів образотворчого мистецтва, підкреслюючи необхідність інтеграції глобальних тенденцій гуманістичної освіти з національною культурною самобутністю.

Ключові слова: естетичне сприйняття, художня освіта, майбутні вчителі образотворчого мистецтва, мистецтво, педагогічна підготовка, духовний розвиток, культура, творчість.

1

DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2025.64.07>

[Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

**THE AESTHETIC DIMENSION OF CONTEMPORARY SOCIETY AS A FACTOR
IN THE FORMATION OF AESTHETIC PERCEPTION OF FUTURE
VISUAL ARTS TEACHERS**

Liudmyla LISUNOVA

The article addresses the problem of forming aesthetic perception in future teachers of visual arts amid contemporary socio-cultural transformations. The author emphasizes that the 21st century is characterized by rapid technological development, globalization, and moral and ecological challenges, creating a need to preserve humanistic values and foster the spiritual development of the individual. The study focuses on art education as a key factor in shaping the aesthetic worldview of art educators, integrating natural, social, and artistic spheres of life. Aesthetic perception is considered a multidimensional phenomenon manifested in nature, the material world, social events, and art, providing the development of sensory-emotional experience, artistic culture, and spirituality. Special attention is paid to the role of nature as a source of aesthetic experience, fostering a harmonious personality and creative abilities. Social events and cultural practices serve as a context for developing emotional sensitivity, humanistic values, and engagement in cultural life. Art reveals the potential of aesthetic cognition of the world, combining intellectual and emotional understanding, forming artistic thinking, and enabling spiritual self-realization. The article synthesizes theoretical and practical approaches to forming aesthetic perception, identifies its sources, pedagogical functions, and significance for the professional training of future teachers of visual arts, emphasizing the necessity of integrating global trends in humanistic education with national cultural identity.

Keywords: aesthetic perception, art education, future teachers of visual arts, art, pedagogical training, spiritual development, culture, creativity.

Загальна постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. На початку ХХІ століття людство перебуває у стані складних трансформацій: швидкий розвиток технологій і глобалізаційні процеси змінюють спосіб життя, але водночас породжують нові загрози – екологічні кризи, небезпеку воєнних конфліктів, моральні дилеми біоетики та втрату духовних орієнтирів. У цьому контексті особливо гостро постає проблема збереження і розвитку гуманістичних цінностей, без яких деградує особистість і втрачається сенс існування людини.

Сфера художньої освіти сьогодні переживає оновлення, яке можна назвати глобальною реконструкцією: переглядаються підходи до естетичного сприйняття та формування художнього мислення, особливо в підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва (Коновець, 2013). Їхня професійна діяльність набуває нового змісту, адже головним мірилом естетичного і педагогічного впливу виступає гуманізм як найвища цінність і життєва мета людини.

Процеси демократизації, гуманізації та модернізації освіти актуалізують низку питань: недостатня розробленість теоретичних основ застосування естетичного у різних сферах життя; потреба у створенні сучасних методик

формування естетичного сприйняття у вищій педагогічній школі; низька зацікавленість викладачів у системному осмисленні цієї проблеми, коли естетичне часто зводиться лише до практичних аспектів творчості.

Формування естетичного сприйняття майбутніх учителів образотворчого мистецтва неможливе без інтеграції головних сфер людської життєдіяльності: природи, соціально-гуманітарних процесів та мистецтва. Саме вони створюють умови для розвитку чуттєво-емоційного досвіду, художньої культури та естетичної свідомості.

Сьогодні вчитель образотворчого мистецтва — це не лише педагог, а й митець, здатний бачити, розуміти й творити красу, формуючи в учнів художньо-естетичне ставлення до світу (Бутенко & Бутенко, 2020). Як зазначав Є. Антонович, професійність учителя визначається його вмінням працювати за законами краси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичні та теоретичні засади осмислення естетичного сприйняття мають давню традицію. Ще Арістотель розглядав його як процес духовного очищення через співпереживання. У філософії та естетиці, педагогіці ХХ–ХХІ століть ця проблема набуває нового звучання. Такі дослідники, як І. Зязюн, В. Вертегел, В. Кузін, О. Отич, Ю. Пастухова, В. Радкевич, Г. Троцько, О. Шевнюк аналізують поняття естетичного сприйняття у контексті інтеграції головних сфер людської життєдіяльності: природи, предметному світі, соціально-гуманітарних процесів та мистецтва. Питання художньо-естетичної освіти студентської молоді також знайшли широке відображення в працях українських науковців, зокрема Є. Антоновича, А. Канарського, В. Бутенка, Л. Коваль, С. Коновець, С. Мельничук, Н. Миропольської, Г. Падалки, О. Рудницької, О. Щолокової, Г. Шевченко та інших. Відчутний поштовх у розв'язанні проблем формування естетичного сприйняття в окремих галузях дали дослідження і розробки таких вітчизняних фахівців, як В. Радкіна (аспект формування художньо-естетичного смаку, який залежить від естетичного досвіду особистості, і цей в свою чергу є складовою естетичного сприйняття (за Л. Лісуною), Т. Міхова (способи продуктивного формування естетичного сприйняття), О. Кайдановська (емоційний аспект формування естетичного сприйняття у процесі навчання композиції.) Т. Козак (розвиток емоційно-ціннісної складової естетичного сприйняття в процесі вивчення художнього образу) та ін. Маємо дисертаційні дослідження, що акцентують увагу на естетичне сприйняття природи (І. Ярита), (естетичне сприйняття предметного світу-етнодизайну) Ю. Роїк, звучущого мовлення (І. Філатов), мови (Т. Бабенко), де підкреслюється необхідність проектувати альтернативні варіанти його структурних компонентів, володіти стратегією створення ідей і стилів його реалізації.

Вагомий внесок у дослідження естетичного сприйняття (у тому числі особливостей проявів естетичного в природі, предметному середовищі, соціальних явищах, мистецтві) зробили Р. Бучанан, Ч. Бернет, П. Доберс, В. Вундт, Н. Гартман, Д. Гатшальк, Дж. Дьюї, Р. Ингартен, Т. Ліппс, С. Лангер, Ж. Марітен, Ф. Ніцше,

Г. Рід, Г. Фехнер, які розробляли його в межах символічного, феноменологічного, психологічного та психоаналітичного напрямків.

Отже, сучасна педагогічна наука стоїть перед важливим завданням — сформувати цілісну систему розвитку естетичного сприйняття майбутніх учителів образотворчого мистецтва з урахуванням головних сфер людської життєдіяльності: природи, предметного середовища, соціально-гуманітарних процесів та мистецтва (Гатеж, 2019). Така система має поєднувати універсальні гуманістичні цінності з національною культурною самобутністю та забезпечувати підготовку педагога-гуманіста нового покоління. Незважаючи на те, що зараз з'являються наукові роботи такої направленості, фундаментальних робіт в цій сфері немає.

Метою роботи є дослідження особливостей прояву естетичного в життєдіяльності суспільства як джерела формування естетичного сприйняття майбутніх педагогів мистецьких дисциплін.

Виклад основного матеріалу статті. *Особливості проявів естетичного в природі.* Природа завжди була й залишається одним із найпотужніших джерел формування естетичного сприйняття у майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Вона надає невичерпний матеріал для розвитку чуттєвості, образного мислення та художньої уяви (Li & Tian, 2020). Недаремно ще з давніх часів людина навчалася у природи — у її гармонії, ритмах, формах і барвах. Естетичне сприйняття природи — це не просто милування краєвидом, а глибокий процес духовного «привласнення» світу, у якому краса викликає емоції, пробуджує відчуття гармонії та співпричетності до всесвіту. Серед українських науковців, які зробили вагомий внесок у вивчення проявів естетичного в природі, варто назвати І. Зязюна, Г. Падалку, О. Рудницьку, Н. Миропольську, Л. Масол, О. Щолокову, Г. Тарасенко, О. Олексюк, В. Орлова, Т. Рейзенкінд та інших. У їхніх працях підкреслюється, що природа є не лише джерелом краси, а й потужним чинником духовного, морального та емоційно-естетичного розвитку особистості. Науковці наголошують, що естетичне ставлення до природи сприяє формуванню гармонійної особистості, вихованню екологічної свідомості та художнього світогляду. У педагогічній практиці цей підхід реалізується через інтеграцію природничих і мистецьких дисциплін, розвиток спостережливості, чуттєвості та творчого бачення світу (Haun-Leichsenring, Lehmann & Redies, 2017). Отже, у сучасній українській педагогічній науці естетичне сприйняття природи розглядається як важливий компонент загальнокультурного та духовного розвитку людини, що поєднує природну красу з гуманістичними цінностями. Як наголошувала О. Щолокова, краса — це не лише людське переживання, а й об'єктивна властивість самої природи, що розкривається в системі зв'язків, у які включена людина (Ярита, 2001). Природа виступає своєрідною мовою, яка дозволяє людині осягати власний духовний прогрес. Її багатогранність завжди надихала митців: у поезії та прозі, у пейзажному живописі й графіці, у декоративному мистецтві вона постає як вічний

еталон краси. Саме споглядання природи, як зазначав В. Сухомлинський, є «азбукою мистецтва» для дітей та юнацтва, адже духовний світ людини формується у постійному діалозі з навколишнім світом. Естетичне сприйняття природи завжди має конкретно-історичний та етнокультурний вимір (Мельничук, 2021). Воно відображає національну специфіку бачення світу, що особливо важливо для майбутніх учителів образотворчого мистецтва, адже допомагає їм глибше розуміти витоки та образну систему народного мистецтва, поєднувати універсальні та етнічні традиції у власній педагогічній і творчій діяльності. Природа як сфера прояву естетичного виконує кілька ключових функцій у розвитку особистості: пробуджує почуття добра, справедливості, душевної шляхетності; розвиває здатність помічати тонкі відтінки явищ і внутрішніх станів людини; надихає на творчість, збагачує уяву та образне мислення; стимулює художню діяльність, створюючи підґрунтя для мистецьких відкриттів; сприяє внутрішній гармонії, знімає напруження, підносить дух; формує певний емоційний настрій і здатність до співпереживання.

Таким чином, природа є універсальним чинником розвитку естетичного сприйняття, без якого неможливе становлення майбутнього вчителя образотворчого мистецтва як духовно багатого та творчої особистості.

Особливості проявів естетичного у соціальних явищах. Естетичний вимір соціальних явищ проявляється у формах людських взаємин, у культурних практиках і традиціях, що формують духовний простір суспільства. Саме через естетичне сприйняття людина не лише бере участь у спільному житті, а й осмислює його, знаходячи в ньому красу, гармонію та сенс. Особливо у студентському віці велике значення для пробудження духовних і культурних інтересів мають соціальні ритуали й події: національні ярмарки, карнавали, маскаради, театралізовані перевдягання. Ці дії є неутилітарними – вони створюються не заради користі, а заради самої участі, емоційного досвіду й відчуття єдності. Їхня головна цінність полягає у даруванні радості, естетичного задоволення та спільного переживання. У культурі гри та карнавалу поєднуються протилежності: життя й смерть, високе й низьке, сакральне й буденне, прекрасне й потворне. Саме ця діалектика створює унікальний естетичний простір, що діє як на раціонально-чуттєвому, так і на емоційно-підсвідомому рівні. Проблему естетичного виміру соціальної реальності активно досліджували українські науковці І. Зязюн, В. Мазепа, Л. Масол, Г. Падалка, О. Рудницька, Н. Миропольська, О. Щолокова. У своїх працях вони розглядали естетику як важливу складову духовної культури людини та як чинник гуманізації суспільних взаємин. Дослідники підкреслюють, що прояви естетичного виходять за межі мистецтва, виявляючись у повсякденному житті – у стосунках між людьми, у культурі праці, побуту та соціальної комунікації (Отич, 2011). Так, І. Зязюн визначав естетичне як основу педагогічної культури вчителя і морально-ціннісного ставлення до світу; О. Рудницька та Л. Масол акцентували на взаємозв'язку естетичних і соціокультурних чинників у процесі виховання; Г. Падалка розкривала соціально-комунікативний потенціал естетичного досвіду особистості.

Серед зарубіжних учених варто відзначити Т. Адорно, Г. Маркузе, Ю. Габермаса, Е. Фромма, Ж.-П. Сартра, які розглядали естетичне як форму соціального відображення дійсності та важливий засіб гуманізації суспільства. У структурі соціальних явищ як форми духовно-естетичного освоєння світу можна виділити ключові функції: розвиток художнього смаку та ціннісних орієнтацій на основі гуманізму; формування емоційної чутливості до загальнолюдських і національних ідеалів; стимулювання соціальної активності й участі в культурному житті; розширення знань і уявлень про сучасні та майбутні соціальні процеси; фіксація й осмислення змін у суспільних настроях; збереження історичного досвіду та трансформація його у світоглядні орієнтири; використання багатства людських взаємин для розвитку емоційної культури.

Таким чином, соціальні явища – від традиційних ярмарків до сучасних фестивалів і культурних акцій – виконують важливу естетичну місію: вони формують у людини здатність відчувати, переживати й оцінювати світ крізь призму краси й гуманістичних цінностей (Haun-Leichsenring, Lehmann & Redies, 2017).

Особливості проявів естетичного в мистецтві. Мистецтво є однією з найвищих форм духовної діяльності людини та суспільства. Воно виконує унікальну функцію — допомагає пізнавати світ не лише через раціональне осмислення, а й через чуттєво-емоційний досвід (Xenakis & Arnellos, 2014). Саме у мистецтві найповніше виявляється естетичне сприйняття, адже художні образи дозволяють поєднати інтелектуальне й емоційне освоєння дійсності. На відміну від науки, яка аналізує окремі сфери життя (економіку, право, мораль тощо), мистецтво охоплює цілісність суспільних відносин, передаючи їх у символах, образах і художніх формах. Митець осмислює явища світу за «законами краси» і трансформує їх у твори, здатні впливати на емоції, світогляд і духовний розвиток людини (Томашевський, 2017). Проблема естетичного в мистецтві посідає центральне місце в естетичній, філософській і педагогічній науці. Її досліджували як класики світової естетичної думки, так і сучасні українські науковці. У працях І. Зязюна, Л. Масол, Г. Падалки, О. Рудницької, Н. Миропольської, О. Олексюк, Г. Тарасенко, С. Коновець естетичне в мистецтві розглядається як форма духовного пізнання світу, спосіб вираження внутрішнього стану людини та засіб формування ціннісних орієнтирів особистості. Вчені підкреслюють, що мистецтво має унікальну здатність поєднувати емоційне й інтелектуальне, чуттєве й раціональне, сприяючи гармонізації особистості. І. Зязюн трактував естетичне в мистецтві як основу художньо-творчого та педагогічного мислення; Л. Масол – як чинник формування естетичного світогляду й культури почуттів; О. Рудницька наголошувала на синтезі мистецтв як засобі глибшого естетичного впливу. Серед зарубіжних дослідників до вивчення цієї проблематики зверталися Б. Кроче, І. Кант, Г. Гегель, Т. Адорно, Г. Ріккерт, М. Бахтін, Р. Арнхейм, У. Еко, які розглядали естетичне як сутнісну характеристику мистецтва, що відображає

духовні, культурні й соціальні цінності людства. Завдяки мистецтву формуються загальнолюдські цінності, утверджується національна самобутність. Кожен мистецький твір несе у собі відбиток культури народу, його уявлення про добро і зло, життя і смерть, гармонію та хаос (Ярита, 2011). Прикладом цього є класичні твори живопису, графіки, декоративно-ужиткового мистецтва, які водночас зберігають традиції та надихають на нове бачення світу. Особливо цінним для майбутніх учителів образотворчого мистецтва є естетичне освоєння народної художньої спадщини. Воно розвиває розуміння витоків культури, виховує повагу до традицій, формує інтерес до народної творчості та майстерності. Мистецтво у структурі естетичного сприйняття світу виконує низку важливих функцій: розвиває смаки, ідеали, творчі здібності та гуманістичні цінності; допомагає усвідомлювати естетичний сенс дійсності; пробуджує прагнення творити за законами краси й долати буденність; сприяє гармонійному розвитку особистості, формує прогресивне мислення; об'єднує людей різних культур і країн через універсальну мову образів; відображає суспільні зміни та дає на них емоційно-художню реакцію; мотивує до самовиховання і самореалізації у творчості; розширює світ емоцій та переживань, підсилює образне мислення; формує риси чутливості, естетизму, ліризму, здатність до співпереживання. Отже, мистецтво — це не лише спосіб пізнання й відображення реальності, а й потужний інструмент духовного розвитку людини, що сприяє її творчій самореалізації та вихованню естетичної культури.

Таким чином, усі складові естетичного сприйняття світу взаємопов'язані й утворюють цілісну систему. У широкому розумінні можна виокремити основні джерела естетичного досвіду:

1. естетичне сприйняття природи та космосу;
2. естетичне сприйняття предметного світу та матеріальної культури;
3. естетичне сприйняття духовної культури, що включає:
  - а) осмислення соціальних і гуманітарних процесів;
  - б) сприйняття мистецтва як особливої форми пізнання й творчості.

У професійній підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва (на заняттях із рисунка, живопису, графіки, композиції, декоративно-прикладного мистецтва, у шкільних курсах та під час пленеру) саме мистецтво розглядається як найпотужніше джерело естетичного досвіду (Миропольська, 2012). Через художні образи воно інтегрує і природний, і соціальний світи, надаючи їм нових смислів.

Формуючи естетичне сприйняття майбутніх педагогів-художників, важливо враховувати, що мистецтво — це концентроване відображення духовно-практичної діяльності людини. Саме воно виконує низку ключових функцій, важливих і для освітнього процесу:

1. Творчо-перетворювальна – мистецтво як діяльність, що змінює світ.
2. Компенсаторна – мистецтво як джерело емоційної рівноваги та відпочинку від буденності.
3. Пізнавально-дослідницька – мистецтво як форма знання та освіти.

4. Художньо-концептуальна – мистецтво як спосіб моделювання світу в образах.

5. Прогностична – здатність мистецтва передбачати майбутні тенденції.

6. Комунікативна – мистецтво як універсальна мова спілкування.

7. Інформаційна – мистецтво як носій і транслятор змістів.

8. Виховна – мистецтво як засіб формування духовності та цілісної особистості.

9. Надихаюча — мистецтво як джерело емоційного піднесення та мотивації.

10. Естетична — мистецтво як формування смаку та ціннісних орієнтацій.

11. Гедоністична — мистецтво як джерело радості та задоволення.

Опановуючи світ через «закони краси», митець не лише відтворює його, а й оцінює з точки зору значення для людства, відкриваючи нові горизонти духовного й культурного розвитку (Дяченко, 2020).

Митець, пізнаючи явища навколишнього світу крізь призму «краси», оцінює їх з точки зору їхнього значення для людини та людства загалом [8].

Висновки й перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Художня культура початку ХХІ століття ґрунтується на принципі всеосяжності — ідеї гуманної глобалізації, яка охоплює всі аспекти життя людини. Це означає, що сучасна людина водночас є і патріотом своєї країни, і громадянином світу, існуючи у взаємозв'язку «особистість — народ — держава — людство» (Міхова, 2001). Звернення до основних сфер життєдіяльності — природи, суспільних процесів і мистецьких творів — допомагає зрозуміти, як діє естетичне начало, у яких формах воно проявляється та як впливає на формування естетичного світогляду майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Естетичне сприйняття виступає важливою професійною якістю педагога-художника. Воно розкриває його гуманістичну діяльність, духовне багатство та творчу місію в умовах глобалізації. При цьому поряд зі світовими тенденціями важливим є розвиток національної художньої освіти, яка повинна відображати власні культурні й естетичні цінності.

У педагогічній діяльності вчителя образотворчого мистецтва естетичне сприйняття виконує ключову функцію: внутрішній світ учителя прямо впливає на те, як він відображає й інтерпретує дійсність у своїй творчості та навчанні.

Художньо-естетичне бачення світу вчителя включає: перетворення зовнішніх ознак реальності через власний внутрішній світ; сприйняття простору як поєднання кольору, форми, ритмів і відносин; емоційне відчуття гармонії; здатність асоціювати почуття та настрої з конкретними об'єктами й явищами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бутенко, В., & Бутенко, Н. (2020). Естетична свідомість як умова організації життєдіяльності особистості за законами краси. *Молодь і ринок*, (3–4), 45–50.
- Гатеж, Н. В. (2019). *Підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва до виховання естетичної культури учнів закладу загальної середньої освіти* (Дис. канд. пед. наук). Київ.
- Дяченко, А. В. (2020). Роль мистецької освіти та її функцій у формуванні розвитку особистості. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, 73(1), 107–112.
- Коновець, С. В. (2013). *Естетичні та етичні засади оптимізації професійної діяльності викладачів образотворчого мистецтва вищих навчальних закладів: посібник*. Кіровоград: Імекс-ЛТД.
- Мельничук, І. Я. (2021). Особливості сприймання сенсу життя на різних етапах онтогенезу. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 192, 111–116.
- Миропольська, Н. Є. (2012). Естетизація навчально-виховного процесу основної і старшої школи. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*, 16(1).
- Міхова, Т. (2001). Формування способів продуктивної образотворчої діяльності в процесі художньо-практичної підготовки майбутнього вчителя. *Наукові записки КДПУ ім. В. Винниченка: Педагогічні науки*, 32, 110–113.
- Олексюк, О. М. (2015). Узагальнення інтонації як механізму осягнення смислу естетичних категорій: педагогічний аспект проблеми. *Наукові записки*, 40(3–4), 3–6.

REFERENCES

- Butenko, V., & Butenko, N. (2020). Aesthetic consciousness as a condition for organizing human life according to the laws of beauty. *Youth and the Market*, (3–4), 45–50.
- Hatezh, N. V. (2019). *Training future teachers of fine arts to foster students' aesthetic culture in general secondary education institutions* (PhD Dissertation). Kyiv.
- Dyachenko, A. V. (2020). The role of art education and its functions in personality development. *Scientific Journal of M. P. Drahomanov National Pedagogical University*, 73(1), 107–112.
- Konovets, S. V. (2013). *Aesthetic and ethical principles for optimizing professional activity of fine arts teachers in higher education institutions: A manual*. Kirovohrad: Imeks-LTD.
- Melnychuk, I. Ya. (2021). Peculiarities of life sense perception at different stages of ontogenesis. *Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 192, 111–116.
- Myropolska, N. Ye. (2012). Aestheticization of the educational process in basic and high school. *Theoretical and Methodological Problems of Child and Youth Education*, 16(1).
- Mikhova, T. (2001). Formation of productive artistic activity skills during practical training of future teachers. *Scientific Notes of Kirovohrad State Pedagogical University*, 32, 110–113.
- Oleksiuk, O. M. (2015). Generalization of intonation as a mechanism for comprehending the meaning of aesthetic categories: The pedagogical aspect. *Scientific Notes*, 40(3–4), 3–6.

Лісунова Л. Естетичний вимір життєдіяльності сучасного суспільства як чинник формування естетичного сприйняття майбутніх учителів образотворчого мистецтва

- Отич, О. М. (2011). *Розвиток творчої індивідуальності студентів професійно-педагогічних навчальних закладів засобами мистецтва* [Project report]. Чернівці: «Зелена Буковина».
- Томашевський, В. В. (2017). *Організація та результати творчої роботи майбутніх дизайнерів над проектами естетичного оформлення просторового середовища до Дня дизайнера*. Кривий Ріг: КДПУ.
- Щолокова, О. П. (2021). Естетико-синергетичний підхід як методологічна основа розвитку естетичного сприйняття студентів мистецьких спеціальностей. *Мистецька освіта: теорія, історія, методика*, 1–8.
- Ярита, І. І. (2001). *Формування естетичного сприйняття природи у дітей молодшого віку* (Автореф. дис. канд. пед. наук). Луганськ.
- Hayn-Leichsenring, G. U., Lehmann, T., & Redies, C. (2017). Subjective ratings of beauty and aesthetics: Correlations with statistical image properties in Western oil paintings. *i-Perception*, 8(3), 1–20. <https://doi.org/10.1177/2041669517715474>
- Li, L., & Tian, Y. (2020). Aesthetic preference and time: Preferred painting dilates time perception. *SAGE Open*, 10(3), 1–10. <https://doi.org/10.1177/2158244020939905>
- Xenakis, I., & Arnellos, A. (2014). Aesthetic perception and its minimal content: A naturalistic perspective. *Frontiers in Psychology*, 5, 1038. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.01038>
- Otych, O. M. (2011). *Development of the creative individuality of students of vocational and pedagogical educational institutions by means of art* [Project report]. Chernivtsi: “Zelena Bukovyna”.
- Tomashevskiy, V. V. (2017). *Organization and results of creative work of future designers on aesthetic design projects for Designer’s Day*. Kryvyi Rih: KDPU.
- Shcholokova, O. P. (2021). Aesthetic-synergetic approach as a methodological basis for developing aesthetic perception of art students. *Art Education: Theory, History, Methodology*, 1–8.
- Yaryta, I. I. (2001). *Formation of aesthetic perception of nature in younger children* (PhD Thesis Abstract). Luhansk.
- Hayn-Leichsenring, G. U., Lehmann, T., & Redies, C. (2017). Subjective ratings of beauty and aesthetics: Correlations with statistical image properties in Western oil paintings. *i-Perception*, 8(3), 1–20. <https://doi.org/10.1177/2041669517715474>
- Li, L., & Tian, Y. (2020). Aesthetic preference and time: Preferred painting dilates time perception. *SAGE Open*, 10(3), 1–10. <https://doi.org/10.1177/2158244020939905>
- Xenakis, I., & Arnellos, A. (2014). Aesthetic perception and its minimal content: A naturalistic perspective. *Frontiers in Psychology*, 5, 1038. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.01038>

Людмила Лісунова, доктор філософії з педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Харків, Україна

Liudmyla Lisunova PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Fine Arts, H. S. Skovoroda Kharkiv Natuinal Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine

Цитувати статтю:

АРА

Лісунова Л. (2025). Естетичний вимір життєдіяльності сучасного суспільства як чинник формування естетичного сприйняття майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, (64), 86–96. <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2025.64.07>

ДСТУ 8302:2015

Лісунова Л. (2025). Естетичний вимір життєдіяльності сучасного суспільства як чинник формування естетичного сприйняття майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 2025. Вип. 64. С. 86–96. DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2025.64.07>

Отримано: 08 травня 2025 року
Прорецензовано: 28 травня 2025 року
Прийнято до друку: 10 червня 2025 року